

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 19 februari 1924 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

Utskottet får härigenom avgiva utlåtande i anledning av följande av Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition under nionde huvudtiteln gjorda framställningar.

1:o) Under punkt 36 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att minska ordinarie reservationsanslaget till understödjande av prisbelöningar av hästar och därav härflytande kostnader, nu 100,000 kronor, med 30,000 kronor, till 70,000 kronor.

Prisbelöningar av hästar.

(ordinarie anslag.)

[36.]¹

Motioner.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade motioner nämligen

a) nr 190 i första kammaren av herr *Nilsson, Nils Anton m. fl.*, vari hemställts bland annat att riksdagen måtte till understödjande av prisbelöningar av hästar och därmed förenade kostnader anvisa ett ordinarie reservationsanslag av 100,000 kronor samt

b) nr 212 i andra kammaren av herr *Fjellman m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte till understödjande av prisbelöningar av hästar och därav härflytande kostnader anvisa ett oförändrat ordinarie reservationsanslag av 100,000 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för dessa framställningar, hänvisas till motionerna.

Ordinarie reservationsanslaget till prisbelöningar av hästar — för vars användning bestämmelser meddelats i reglementet den 26 november 1920 (nr 800) för den med statsmedel understödda hästpremieringen — var för 1922 upptaget till 184,000 kronor. I riksstaten för första halvåret 1923 upptogs anslaget med 70,000 kronor, vartill stuteriöverstyrelsen med utgående från ett årsbehov av 184,000 kronor beräknat utgifterna under första hälften av ett kalenderår.

Då, i betraktande av nödvändigheten att minska statsutgifterna, till statsbidrag för prisbelöningar av hästar ansågs böra disponeras för kalenderåret 1923 allenast vad för detta år stode till förfogande, nämligen dels

¹ Hänvisas till punkt i nionde huvudtiteln.

det i riksstaten för första halvåret 1923 uppförda anslaget av 70,000 kronor och dels en å anslaget för 1922 uppkommen behållning av omkring 30,000 kronor eller sålunda tillhoppa 100,000 kronor, och för kalenderåret 1924 högst lika stort belopp, förordnade Kungl. Maj:t den 30 december 1922, att följande av stuteriöverstyrelsen föreslagna avvikelser från premieringsreglementets föreskrifter finge under 1923 och 1924 äga rum, nämligen *dels* att de enligt reglementet utgående skådepenningarna finge vara tillverkade av oxiderad brons i stället för av silver och *dels* att penningprisen för hästar finge nedsättas med visst av stuteriöverstyrelsen för hela riket gemensamt fastställt procenttal av de reglementsena premiernas belopp, att tillämpas vid premieringarna inom underdistrikt, för vilket vederbörande hushållningssällskap gjorde framställning därom hos styrelsen inom utgången av februari månad det år, varunder sådan reducering skulle äga rum.

I anslutning till den uppfattning i anslagsfrågan, för vilken nyss redogjorts, och med hänsyn även därtill, att statsbidrag, anvisade för ett kalenderår, till väsentlig del borde göras tillgängliga redan under förra hälften av samma år, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att i riksstaten för innevarande budgetår uppföra hela det för kalenderåret 1924 såsom erforderligt beräknade beloppet av 100,000 kronor. Riksdagen anvisade det sålunda äskade beloppet samt uttalade därvid, att riksdagen funne så mycket mindre betänkligheter mot det föreslagna anslagsbeloppet som efter riksdagens beslut i fråga om medgivande att vid vissa offentliga tävlingar anordna vadhållning med s. k. totalisator erforderliga ytterligare medel till hästavelns höjande torde kunna beräknas därigenom inflyta.

Utskottet.

Ehuruväl, såsom motionärerna uttalat, vissa betänkligheter kunna resas mot en sänkning av ifrågavarande ordinarie anslag till 70,000 kronor, har utskottet dock funnit sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag härom, då enligt vad statsrådsprotokollet ger vid handen under 1924 inflytande totalisatorsmedel, vilka medel utskottet anser närmast böra komma nu ifrågavarande ändamål tillgodo, beräknas uppgå till sådant belopp, att för den statsunderstödda hästpremieringen i varje fall bör kunna under 1925 finnas tillgängligt minst samma belopp eller 100,000 kronor, som anvisats för innevarande budgetår.

Enligt en i statsrådsprotokollet lämnad redogörelse för förvaltningskostnaderna för hästpremieringen under 1923 framgår, att dessa kostnader uppgå till avsevärda belopp. Under framhållande av angelägenheten att av de för hästpremieringen avsedda medlen en större del än hittills kommer själva premieringen tillgodo, vill utskottet understryka departementschefens i statsrådsprotokollet uttalade uppfattning, att en utredning bör verkställas, huruvida genom förenkling av hästpremieringsnämndernas organisation eller eljest besparing i förvaltningsomkostnaderna må kunna vinnas.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å motionen I: 190 i vad rör anslaget till prisbelöningar av hästar ävensom å motionen II: 212 minska ordinarie reservationsanslaget till understödjande av prisbelöningar av hästar och därav härflytande kostnader, nu 100,000 kronor, med 30,000 kronor till 70,000 kronor.

2:o) På sätt framgår av den under punkt 37 lämnade redogörelsen för anslagen för tillvaratagande och utveckling av sådana i Sverige förekommande s. k. lanthästar, som kunna innefattas under benämningen »inhemskas häststammar», samt för understödjande av stamboksföring rörande hästar har departementschefen icke ifrågasatt något anslagsäskande för budgetåret 1924—1925 för ifrågavarande båda ändamål.

Åtgärder för
inhemskas
häststammar
samt stamboksföring rörande hästar.
[37.]

I en inom första kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion nr 190 av herr Nilsson, Nils Anton m. fl. har hemställts bland annat, att riksdagen måtte anvisa för tillvaratagande och utveckling av inhemska häststammar 20,000 kronor samt för understödjande av stamboksföring rörande hästar 10,000 kronor.

Motion.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionen.

Från och med 1914 har riksdagen anvisat anslag dels för tillvaratagande och utveckling av sådana i Sverige förekommande s. k. lanthästar, som kunde innefattas under benämningen »inhemskas häststammar», dels ock för understödjande av stamboksföring rörande hästar.

För budgetåret 1923—1924 hava anslagen uppförts, anslaget för tillvaratagande och utveckling av inhemska häststammar med 20,000 kronor och anslaget till understödjande av stamboksföring rörande hästar med 10,000 kronor.

För ändamål, som tillgodoses genom förevarande två anslag, pläga anvisas medel jämväl från avkastningen av statens hästavelsfond. Denna fond, som på framställning av Kungl. Maj:t i proposition den 11 april 1916, nr 172, upprättades genom beslut av samma års riksdag, har bildats av en del av de till statsverket influtna s. k. hästförsäljningsmedel. Vid meddelande under krigsåren av tillstånd till utförelse av hästar föreskrev nämligen Kungl. Maj:t, att ägare till häst, som utfördes, skulle av försäljningssumman avstå viss procent för bestridande av kostnader för hästarnas försäljning samt till åtgärder för hästavelns främjande. Sistnämnda del av ifrågavarande medel inlevererades till statskontoret, som hade att förvalta vad sålunda inflöt under benämningen hästförsäljningsmedel.

Såväl ifrågavarande två anslag som avkastningen av hästavelsfonden bruka användas till beredande av medel åt vissa hushållningssällskap ävensom ett antal enskilda föreningar och andra sammanslutningar för hästavelständamål m. m. Från hästavelsfondens avkastning har därjämte plägat

utgå dels 6 arvoden, vart och ett å 500 kronor, till ordförandena i häst-premieringsnämnderna såsom konsulenter i hästavelsfrågor, dels ock ett understöd för utgivande av tidskriften »Hästen». Vissa av ifrågavarande sammanslutningar åtnjuta understöd både från hästavelsfonden och från ettdera av oförmälda anslag.

Utskottet. Departementschefen har såsom skäl för att icke ifrågasätta något anslags-
 äskande till 1924 års riksdag hänvisat till nuvarande statsfinansiella läget, vilket påkallade, att avkastningen av statens hästavelsfond toges i anspråk för ändamål, som tidigare kunnat tillgodoses anslagsvägen.

Mot ett sådant förfaringssätt åberopa motionärerna ett i förenämnda proposition till 1916 års riksdag om hästavelsfondens inrättande intaget yttrande av dåvarande departementschefen, vari betonades, att han ingalunda ansåge, att dessa medel borde tagas i anspråk för att ersätta anslag, som redan dittills plägat utgå till hästavelsändamål, vilken uppfattning ock finge anses hava vunnit jämväl riksdagens gillande.

För egen del ansluter sig utskottet till den av nuvarande departementschefen i statsrådsprotokollet hävdade meningen, att vad sålunda förekommit, icke bör få anses utesluta möjligheten att under nu rådande i ekonomiskt avseende väsentligt ändrade förhållanden på sätt ifrågasatts taga i anspråk nämnda avkastning. Likaså synes den av departementschefen antydda reduceringen av hittills utgående statsbidrag till hästavels- och liknande ändamål ägnad att inge mindre betänkligheter, då, efter införandet av vadhållning medelst totalisator, ej obetydliga inkomster kunna väntas tillgodokomma åtskilliga av oförmälda sammanslutningar. Utskottet anser sig sålunda icke böra tillstyrka uppförande för budgetåret 1924—1925 av särskilda medel för ifrågavarande båda ändamål.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion I: 190 i vad rör anslag för inhemska häststammar och stamboksföring rörande hästar icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln. 3:o) Ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln är i förslaget till riksstat för budgetåret 1924—1925 under nionde huvudtiteln upptaget med oförändrat belopp 205,000 kronor.

(ordinarie anslag.)

[38.]

Motioner.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehåft följande inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade motioner, nämligen

1) nr 46 i första kammaren av herr *Andersson, Karl Andreas* likalydande med nr 76 i andra kammaren av herr *Osberg*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att för budgetåret 1924—1925 till befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln bevilja ett ordinarie reservationsanslag av 265,000 kronor, samt

2) nr 211 i andra kammaren av herr *Hedlund* i Häste *m. fl.*, vari hemställdts, att riksdagen måtte för budgetåret 1924—1925 öka ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln, nu 205,000 kronor, med 60,000 kronor till 265,000 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för dessa framställningar, hänvisas till motionerna.

Under en följd av år har i riksstaten funnits upptaget ett ordinarie anslag till premiering av nötboskap. Det årliga anslagsbeloppet har utgjort 1915—1917 160,000 kronor, 1918—1920 165,000 kronor och därefter 205,000 kronor.

Sedan Kungl. Maj:t underställt 1922 års riksdag ändrade bestämmelser för understöd av nötboskapspremiering och tjurföreningar, hava den 15 juni 1922 utfärdats dels reglemente (nr 302) för med statsmedel understödd premiering och stamboksföring av nötboskap och dels kungörelse (nr 303) angående statsbidrag till nötboskapsavelns främjande, vilka författningar trätt i tillämpning från och med ingången av 1923.

Jämlikt beslut av 1923 års riksdag är ovannämnda anslag numera i riksstaten uppfört under ändrad titel, befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln, såsom ordinarie reservationsanslag med 205,000 kronor.

Av statsrådsprotokollet framgår, att lantbruksstyrelsen föreslagit en höjning av ifrågavarande anslag med 70,000 kronor, varav ett belopp av 60,000 kronor hänförde sig till kostnader, som enligt styrelsens beräkningar komme att föranledas av de av riksdagen från och med 1923 godkända nya grunderna för nötboskapspremieringen i riket.

Under det att i Kungl. Maj:ts förslag ifrågavarande ordinarie anslag uppförts med oförändrat belopp 205,000 kronor, hava motionärerna så tillvida upptagit lantbruksstyrelsens ovanberörda förslag, att de ifrågasätta en höjning av anslaget med 60,000 kronor till 265,000 kronor.

Departementschefen har i sitt yttrande till statsrådsprotokollet anført, att han till fullo behjärtade de av lantbruksstyrelsen framförda skälen för en höjning av ifrågavarande anslag och ej skulle tvekat tillstyrka äskande härom till riksdagen, därest normala förhållanden varit rådande på det statsfinansiella området. Förhandenvarande ekonomiska svårigheter påfordrade emellertid den största återhållsamhet vid användande av statens medel, varför han icke ansåge sig nu kunna föreslå en ökning av anslagsbeloppet.

Motionärerna hava såsom stöd för sina framställningar särskilt framhållit, att det här gällde ett anslag, som avsåge att höja produktionen och öka avkastningen av landets jordbruk.

För egen del är utskottet livligt övertygat om betydelsen av den med statsmedel understödda nötboskapspremieringen. Utskottet inser därför ock det behjärtansvärda i motionernas syfte. Statskontoret har emellertid enligt statsrådsprotokollet i sitt yttrande i ärendet uttalat, att ingalunda en så grundlig erfarenhet av de nya från och med 1923 tillämpade pre-

Utskottet.

mieringsbestämmelserna ännu stått att vinna, att densamma kunde anses innebära tillräckliga skäl för vidtagande av en anslagshöjning, och då i varje fall de av departementschefen åberopade ekonomiska svårigheterna mana till största försiktighet, har utskottet icke ansett sig kunna biträda de i ämnet väckta motionerna.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må med avslag å de i ämnet väckta motionerna I:46 samt II:76 och 211 i riksstaten för budgetåret 1924—1925 uppföra ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av nötboskaps- aveln med oförändrat belopp 205,000 kronor.

Understöd åt kontrollföreningsverksamhet. 4:o) Under punkt 39 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till understöd åt kontrollföreningsverksamhet anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

(extra anslag.)

[39.]

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade motioner, nämligen nr 47 i första kammaren av herr *Andersson, Karl Andreas*, likalydande med 77 i andra kammaren av herr *Osberg*, vari hemställts, att riksdagen till understöd åt kontrollföreningsverksamhet måtte för budgetåret 1924—1925 anvisa ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.

Motioner.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionerna.

Till understöd åt kontrollföreningsverksamhet — vartill statsbidrag förut utgått från anslaget till höjande av det mindre jordbruket — har riksdagen för budgetåret 1923—1924 anvisat ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor. Anslaget, som avsetts till utdelning åt hushållningssällskap såsom bidrag till kostnader för kontrollföreningsverksamhet under kalenderåret 1923, har av Kungl. Maj:t genom beslut den 25 maj 1923 fördelats enligt då gällande bestämmelser, för vilka redogörelse lämnats under punkt 55 i nionde huvudtiteln till fjolårets riksdag.

I samband med anslagsäskandet för ändamålet för budgetåret 1923—1924 underställdes riksdagen förslag till i vissa avseenden ändrade författningsbestämmelser rörande kontrollföreningsverksamheten att träda i tillämpning från och med 1924. De nya bestämmelserna, mot vilka riksdagen icke framställde någon erinran, hava av Kungl. Maj:t meddelats i kungörelse den 8 juni 1923 (nr 246). Enligt dessa bestämmelser må statsbidrag beviljas hushållningssällskap för utdelande av understöd dels till kostnader för kontrollförenings organisation med högst 400 kronor för varje förening, dels ock till medlem i dylik förening med högst 1 krona 50 öre för ko, tillhörande medlem som äger högst 25 kor. Hushållningssällskap, som erhåller statsbidrag för ifrågavarande verksamhet, är skyldigt att i enlighet med av lantbruksstyrelsen fastställd plan upprätthålla kontroll

över föreningsverksamheten antingen genom särskild överkontrollassistent eller genom i hushållningssällskapets tjänst anställd konsulent.

Kungl. Maj:ts förslag innebär anvisande för budgetåret 1924—1925 av ett extra anslag å enahanda belopp eller 50,000 kronor, som beviljats för innevarande budgetår.

Utskottet.

Motionärerna hava så tillvida upptagit ett i statsrådsprotokollet omförmäلت förslag av lantbruksstyrelsen om höjning av ifrågavarande anslag, att de föreslå anslaget uppförande med ett belopp av 60,000 kronor under framhållande att med hänsyn till ifrågavarande verksamhets stora betydelse densamma borde icke blott vidmakthållas utan även förkovras, vilket emellertid icke vore möjligt med det av Kungl. Maj:t äskade beloppet.

I likhet med departementschefen anser sig utskottet med hänsyn till det statsfinansiella läget icke kunna tillstyrka någon anslagsförhöjning, utan biträder Kungl. Maj:ts förslag.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å de i ämnet väckta motionerna I: 47 och II: 77, till understöd åt kontrollföreningsverksamhet anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

5:o) Under punkt 41 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till befrämjande under 1924 av nötboskapsaveln inom Norrbottens län anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra anslag av 8,000 kronor.

Befrämjande av nötboskapsaveln inom Norrbottens län.

Till befrämjande av nötboskapsaveln inom Norrbottens län har av riksdagen anvisats anslag för vart och ett av åren 1907—1921 med 5,000 kronor, för 1922 med 10,000 kronor och för innevarande budgetår — att användas under kalenderåret 1923 — med 9,000 kronor.

(extra anslag.)
[41.]

Departementschefen har ansett statsunderstödet för kalenderåret 1924, för vilket år det nu begärda anslaget är avsett, kunna begränsas till 8,000 kronor.

Utskottet.

I överensstämmelse härmed hemställer utskottet.

att riksdagen må till befrämjande under 1924 av nötboskapsaveln inom Norrbottens län anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra anslag av 8,000 kronor.

6:o) Under punkt 44 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till åtgärder för höjande av landets svinavel anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 23,000 kronor.

Befrämjande i allmänhet av svinaveln.

Till åtgärder för höjande av landets svinavel har riksdagen anvisat anslag

(extra anslag.)
[44.]

å extra stat för ett vart av åren 1912—1922. Det årliga anslagsbeloppet har utgjort 1915 och 1916 40,000 kronor, 1917 50,000 kronor, 1918—1920 65,000 kronor samt 1921 och 1922 75,000 kronor. För tiden därefter har till följd av befintlig reservation å anslaget icke behövt anvisas ytterligare medel.

Utskottet. Departementschefen har ansett medelsåtgången för kalenderåret 1924 kunna med iakttagande av nödig sparsamhet begränsas till 60,000 kronor. På grund av förefintlig reservation kunde i anslutning härtill anslagsanvisningen begränsas till 23,000 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må till åtgärder för höjande av landets svinavel anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 23,000 kronor.

Färavelns befrämjande. [46.] 7:o) Enligt anmälan i punkt 46 har någon medelsanvisning till färavelns befrämjande med hänsyn till förefintlig reservation å tidigare för ändamålet beviljade anslag icke ansetts erforderligt, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

omförmåla.

Biskötselns befrämjande. (extra anslag.) [48.] 8:o) Under punkt 48 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till biskötselns befrämjande anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 6,000 kronor.

Till biskötselns befrämjande har riksdagen anvisat anslag för vartdera av åren 1918 och 1919 med 6,000 kronor samt för vart och ett av åren 1920—1922 med 12,000 kronor. Medelsbehovet för ändamålet beräknades jämväl för 1923 till 12,000 kronor, men med hänsyn till förefintlig reservation å anslaget uppfördes i riksstaten för innevarande budgetår såsom extra reservationsanslag allenast 9,000 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 88.)

Utskottet. Beträffande medelsbehovet för kalenderåret 1924 för ifrågavarande ändamål har departementschefen ansett detsamma böra beräknas till allenast 10,000 kronor. Med hänsyn till beräknad reservation har emellertid anslaget föreslagits att uppföras med ett till 6,000 kronor begränsat belopp.

I enlighet härmed hemställer utskottet,

att riksdagen må till biskötselns befrämjande anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 6,000 kronor.

9:o) I förslaget till riksstat för budgetåret 1924—1925 har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln upptagit allmänt anslag till hushållningssällskapen med oförändrat belopp, 2,100,000 kronor.

*Allmänt
anslag till
hushållnings-
sällskapen.*

Utskottet hemställer,

*(ordinarie
anslag.)*

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1924—1925 uppföra ordinarie anslaget »allmänt anslag till hushållningssällskapen» med 2,100,000 kronor.

10:o) Under punkt 58 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom tillfälligt anslag till hushållningssällskapen för kalenderåret 1924, att utgå enligt av departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkta grunder, anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra anslag av 433,000 kronor.

*Tillfälligt
anslag till
hushållnings-
sällskapen.*

(extra anslag.)

Såsom tillfälligt anslag till hushållningssällskapen har riksdagen för ett vart av åren 1920—1922 beviljat ett extra anslag av 682,000 kronor, att utgå dels med hälften av grundbidraget, 10,000 kronor, eller med 5,000 kronor till varje sällskap, dels ock med 30 procent av bidrag, som icke är grundbidrag.

[58.]

Under punkt 78 i nionde huvudtiteln till 1923 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen anvisande för budgetåret 1923—1924 av ett till 249,000 kronor nedsatt extra anslag, att utgå dels med en fjärdedel av grundbidraget eller med 2,500 kronor till varje sällskap, dels ock med 10 procent av det bidrag, som icke vore grundbidrag. Departementschefen motiverade förslaget med hänvisning till att det statsfinansiella läget krävde minskning av det till hushållningssällskapen utgående allmänna tillfälliga anslaget. I anledning av väckta motioner höjde riksdagen emellertid det av Kungl. Maj:t äskade anslaget till 433,000 kronor, att utgå dels med en fjärdedel av grundbidraget eller 2,500 kronor till varje sällskap, dels ock med 20 procent av det bidrag, som icke vore grundbidrag. Samtidigt godkände riksdagen vissa förändrade allmänna grunder för hushållningssällskaps organisation (se prop. nr 107 och R. skr. nr 297).

Förevarande framställning avser beredande åt hushållningssällskapen, utöver det allmänna ordinarie anslaget såsom ersättning för mistade brännvinsförsäljningsmedel å 2,100,000 kronor, av extra anslag för budgetåret 1924—1925 till enahanda belopp, som förlidet år anvisades, eller 433,000 kronor, att utgå dels med en fjärdedel av grundbidraget eller med 2,500 kronor till varje sällskap, dels ock med 20 procent av det bidrag, som icke är grundbidrag.

Utskottet.

Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot den gjorda framställningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom tillfälligt anslag till hushållningssällskapen för kalenderåret 1924, att utgå enligt av departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkta grunder, anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra anslag av 433,000 kronor.

Höjande av
det mindre
jordbruket.
(extra anslag.)
[61.]

11:o) Under punkt 61 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till åtgärder under kalenderåret 1924 för höjande av det mindre jordbruket anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 250,000 kronor.

Alltsedan 1901 har riksdagen anvisat medel å extra stat till åtgärder för höjande av det mindre jordbruket. För vart och ett av åren 1919, 1920 och 1921 har anslagbeloppet utgjort 400,000 kronor. Medelsbehovet beräknades för 1921 komma att överstiga 450,000 kronor och för 1922 att uppgå till 490,000 kronor, men på grund av befintliga besparingar ansågos anslagen för samma år kunna begränsas till enahanda belopp som för de närmast föregående åren. För tiden därefter hava på grund av behållning å anslagen ytterligare medel icke begärts av riksdagen.

Angående de för ifrågakvarande anslag hittills gällande bestämmelser har redogörelse lämnats å sid. 134 i nionde huvudtiteln till 1923 års riksdag.

Från och med ingången av 1924 gälla emellertid nya, i viss mån ändrade bestämmelser i ämnet.

(Statsrådsprotokollet sid. 116—118.)

Departementschefen har till statsrådsprotokollet anfört följande.

»För 1923 har, såsom jag ovan erinrat, med tillämpning delvis av nu gällande bestämmelser i ämnet, för ifrågakvarande ändamål av statsmedel anvisats sammanlagt 264,000 kronor. Någon ökning härutöver av det belopp, som bör göras tillgängligt för innevarande kalenderår, kan jag av statsfinansiella skäl icke tillstyrka. Fasthellre anser jag med hänsyn jämväl därtill, att resekostnaderna ytterligare nedgått, och då till understödande av premiering av mindre odlingsföretag och undervisning, som ej annorledes kan erhålla statsunderstöd, torde böra beräknas sammanlagt högst 50,000 kronor, ett anslag av 250,000 kronor kunna för ändamålet förslå.»

Utskottet.

Med tillstyrkan av bifall till Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till åtgärder under kalenderåret 1924 för höjande av det mindre jordbruket anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 250,000 kronor.

12:o) Under punkt 62 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk m. m. anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 22,600 kronor.

Ordnad bokföring vid mindre jordbruk m. m.
(extra anslag.)
[62.]

(Statsrådsprotokollet sid. 118—124.)

Såsom bidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk har riksdagen årligen från och med 1912 anvisat anslag. För budgetåret 1923—1924 har sålunda beviljats ett extra reservationsanslag av 19,500 kronor, varav 5,000 kronor för upprättande av räkenskapsutdrag och 7,500 kronor för bearbetningskostnader.

Villkoren för statsbidrags erhållande för ifrågavarande ändamål äro fastställda i kungörelsen den 31 december 1915 (nr 599) med däri genom kungörelsen den 10 december 1920 (nr 825) gjord ändring. Statsbidrag utgår för varje bokföringsbyrå med dels visst bidrag till byråns driftkostnad, dels visst belopp för varje angående jordegendom upprättat bokslut, dels ock visst belopp för varje upprättat räkenskapsutdrag efter bokslut. Dessa räkenskapsutdrag bearbetas av lantbruksstyrelsen till räntabilitetsberäkningar.

Förevarande framställning avser beredande av medel dels till fortsatt främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk, dels ock till anordnande av undersökning av jordbrukets produktionsfaktorer.

Vad angår anslagsbehovet till förstnämnda ändamål kan, med hänsyn till en beräknad reservation å anslaget för innevarande budgetår i den del det avser statsbidrag till bokföringskostnader av i runt tal 1,300 kronor, det för budgetåret 1924—1925 erforderliga anslaget begränsas till 17,650 kronor eller avjämnat 17,600 kronor, varav högst 5,450 kronor för upprättande av räkenskapsutdrag och högst 5,750 kronor för bearbetningskostnader.

Beträffande härefter anslagsäskandet till undersökning av jordbrukets produktionsfaktorer är enligt utredningen i ärendet avsikten att därmed vidtaga åtgärder för åstadkommande av material för en grundligare analys av jordbruksdriftens räntabilitet än vad som möjliggöres genom den vanliga enkla lantbruksbokföringen.

Departementschefen framhåller i ämnet, att det vore en angelägenhet av stor vikt att erhålla en mera ingående kännedom om de olika produktionsfaktorerna på jordbrukets skilda områden och deras inverkan på dettas räntabilitet. Behovet härav gjorde sig med allt större styrka gällande, bland annat på grund av den alltmer stegrade konkurrensen med utlandet, därvid det gällde att säkert kunna avgöra, vilka produktionsgrenar som under skilda förhållanden och olika förutsättningar lämnade det största ekonomiska utbytet. De undersökningar rörande jordbrukets räntabilitet, som under en följd av år pågått, hade givetvis sin stora betydelse för erhållande av en allmän översikt över jordbrukets ekonomiska ställning i olika delar av landet, och genom de under åren 1919—1922 utförda produktionskostnadsberäkningar, vilka numera i sin helhet publicerats, hade

enligt departementschefens mening åstadkommit ett gott material till belysande av ifrågakvarande spörsmål. Lika med lantbruksstyrelsen ansåge departementschefen dock det åsyftade målet — en noggrann kunskap om de olika produktionsfaktorerna — kunna nås först genom ytterligare, efter i viss mån annan plan inriktade undersökningar.

Enligt vad av statsrådsprotokollet framgår, skulle undersökningsarbetet begränsas att omfatta allenast 10 egendomar, 5 större och 5 mindre. Dessa skulle utväljas bland de jordbruk, vilka under en följd av år varit kontrollerade vid bokföringsbyråerna och vilkas ägare vore intresserade och kvalificerade för att delta i bokföringsarbetet i fråga, vilket framför allt borde inriktas på lantbrukets arbetsförbrukning och dess inre varuomsättning. Vid sidan härav skulle kontrolleras och bokföras lantbrukets penningomsättning och inventarium m. m. Det enligt sådana grunder utförda bokföringsmaterial skulle endast bearbetas och sammanställas. Någon publikation av detsamma skulle först verkställas, sedan efter några års erfarenhet någorlunda säkra siffror vunnits, enär ekonomiska undersökningar, varom här vore fråga, torde böra jämföras med försöksverksamhet inom jordbruksområdet och resultaten offentliggöras först när tillräckligt undersökningsmaterial föreläge.

De av undersökningarna föranledda kostnaderna för ersättning till egendomsinnehavarna, materialets bearbetning och instruktionsresor har departementschefen ansett böra för budgetåret 1924—1925 begränsas till 5,000 kronor. Med hänsyn till det nära sambandet mellan produktionskostnadsundersökningarna och de räntabilitetsberäkningar, vartill medel utgår från anslaget till ordnad bokföring vid mindre jordbruk, har departementschefen ansett detta anslag böra med därav föranledd ändrad benämning höjas till sådant belopp, att det förslår jämväl för produktionskostnadsundersökningarna.

Utskottet. Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot den gjorda framställningen hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom bidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk m. m. anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 22,600 kronor.

Jordbrukskonsulenter. 13:o) Under punkt 63 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till avlönande under 1924 av högst 56 jordbrukskonsulenter anvisa (extra anslag.) för budgetåret 1924—1925 ett extra förslagsanslag av 265,000 kronor.
[63.]

(Statsrådsprotokollet sid. 124—127.)

Såsom bidrag till avlönande av jordbrukskonsulenter har riksdagen från och med 1908 årligen anvisat anslag, vilkas belopp småningom ökats.

För budgetåret 1923—1924 anvisades för ändamålet ett extra förslagsanslag av 260,000 kronor.

Enligt kungörelsen den 19 augusti 1921 (nr 515) angående statsbidrag till avlönande av jordbrukskonsulenter utgör konsulents grundlön 4,200 kronor, vartill komma tre ålderstillägg å 500 kronor efter respektive 5, 10 och 15 års tjänstgöring. Härför erforderliga belopp utgå av statsmedel, under villkor att hushållningssällskapen, eventuellt med bidrag av landstingen, gälda samtliga övriga kostnader för konsulenterna. Anmärkas må, att kostnaderna för ålderstillägg inräknats i ovannämnda anslagsbelopp.

För 1923 har Kungl. Maj:t jämlikt beslut den 16 mars samma år beviljat statsbidrag till 55 jordbrukskonsulenter, däribland till kemisk-växtbiologiska anstalten inom Norrbottens län för avlönande av tre hos densamma anställda dylika konsulenter. Förutom dessa tre konsulenter finnes emellertid för närvarande vid anstalten ytterligare en jordbrukskonsulent, vars avlöning bestrides med andra till anstaltens förfogande ställda medel.

Den ökning med 5,000 kronor av nu utgående anslag för ändamålet, varom Kungl. Maj:t gjort framställning, är föranledd därav, att sistomfördä hos kemisk-växtbiologiska anstalten anställde konsulent ansetts böra överflyttas till Norrbottens läns hushållningssällskap, i samband varmed avlöningen till honom komme att i sin helhet belasta anslaget till jordbrukskonsulenternas avlönande.

Departementschefen anför härom:

»Vad åter angår den fjärde hos anstalten anställde konsulenten, så utgår avlöningen till denne dels från särskilt statsanslag till ifrågavarande anstalt och dels från till anstaltens förfogande eljest ställda medel motsvarande tre femtedelar av statsanslaget. Under sådant förhållande kan vid ett isolerat betraktande av den ifrågasatta överflyttningen av sistnämnda befattning till Norrbottens läns hushållningssällskap — i samband varmed avlöningen komme att i sin helhet belasta anslaget till jordbrukskonsulenternas avlönande — förefalla som om därigenom skulle åstadkommas en ökad utgift för statsverket till belopp, varmed den med befattningen förenade avlöning för närvarande utgår av annat än statsmedel, d. v. s. $\frac{3}{8}$ av 4,700 kronor eller omkring 1,760 kronor. Emellertid är härvid att märka, att resekostnaderna för ifrågavarande befattningshavare, vilka kostnader nu bestridas av anstalten och alltså till $\frac{5}{8}$ med statsmedel, efter befattningens överflyttande till hushållningssällskapet skulle komma att helt övertagas av sällskapet. Då dessa kostnader, enligt vad jag inhämtat, för år räknat uppgå till inemot 3,000 kronor, varav $\frac{5}{8}$ eller 1,875 kronor kunna anses falla på det till anstalten utgående statsbidraget, torde i själva verket den föreslagna anordningen vara till fördel för statsverket. Jag tillstyrker därför densammans vidtagande. Anslaget till jordbrukskonsulenter bör i överensstämmelse härmed, på sätt lantbruksstyrelsen anført, uppföras med ett belopp av 265,000 kronor.»

Utskottet. Framställningen biträdes av utskottet, som alltså hemställer,

att riksdagen må såsom bidrag till avlönande under 1924 av högst 56 jordbrukskonsulenter anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra förslagsanslag av 265,000 kronor.

Vandringsrättare.
(extra anslag.)
[64.] 14:o) Under punkt 64 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till avlönande under 1924 av vandringsrättare anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 70,000 kronor.

Såsom bidrag till avlönande av vandringsrättare i Dalarna och Norrland anvisade riksdagen första gången anslag å extra stat för 1912. Sedermera beviljades anslag för anställande av vandringsrättare även i övriga delar av landet. Anslaget har reservationsanslags natur. Medelsbehovet har för kalenderåret 1923 beräknats till 1,500 kronor för envar av 70 vandringsrättare eller tillhopa 105,000 kronor. Med hänsyn till förefintlig reservation å ifrågavarande anslag har riksdagen emellertid för budgetåret 1923—1924 för ändamålet anvisat allenast 90,000 kronor.

Under 1923 har Kungl. Maj:t anvisat statsbidrag till 70 vandringsrättare.

Utskottet. Medelsbehovet för kalenderåret 1924 har beräknats till enahanda belopp som för 1923 eller 105,000 kronor. Med hänsyn till beräknad reservation av 35,000 kronor har emellertid anslagsäskandet kunnat begränsas till 70,000 kronor.

Utskottet finner intet att erinra mot framställningen och hemställer fördenskuil,

att riksdagen må såsom bidrag till avlönande under 1924 av vandringsrättare anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 70,000 kronor.

Täckdikningsförmän.
[66.] 15:o) Enligt anmälan i punkt 66 har, på grund av reservation å tidigare anslag för ändamålet, någon medelsanvisning såsom bidrag till anställande av täckdikningsförmän icke ansetts erforderlig för budgetåret 1924—1925, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

omförmäla.

Befordrande av inhemsk fröodling.
(extra anslag.)
[76.] 16:o) Under punkt 76 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag för 1924 till åtgärder för befordrande av den inhemska odlingen av frö av vallväxter, foderrotfrukter och köksväxter anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

För befordrande av inhemsk fröodling har riksdagen från och med 1908

ärligen anvisat anslag. Medelsbehovet har under de senare åren beräknats till 22,000 kronor årligen. På grund av förefintlig reservation å anslaget har emellertid för budgetåret 1923—1924 allenast 16,000 kronor behövt anvisas. Anslaget har karaktär av reservationsanslag.

Användningen av anslaget har så småningom utsträckt att omfatta allt flera slag av fröodlingar. Anslaget avser för närvarande enligt kungörelsen den 8 juni 1923 (nr 191) odling av frö utav vallväxter, foderrotfrukter och köksväxter.

Departementschefen har av statsfinansiella skäl ansett anslaget böra för instundande budgetår begränsas till 20,000 kronor.

Utskottet.

I överensstämmelse härmed hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom bidrag för 1924 till åtgärder för befordrande av den inhemska odlingen av frö av vallväxter, foderrotfrukter och köksväxter anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

17:o) Under punkt 78 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till understöd åt Sveriges pomologiska förening för dess verksamhet under kalenderåret 1924 anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra anslag av 8,000 kronor. (extra anslag.)

*Sveriges
pomologiska
förening.*

Sedan Kungl. Maj:t under flera år av för Kungl. Maj:t tillgängliga medel beviljat Sveriges pomologiska förening statsunderstöd — för 1920 med 7,500 kronor och för 1921 med 10,000 kronor —, anvisade riksdagen till understöd åt föreningen för dess verksamhet under kalenderåret 1922 å extra stat för samma år ett förslagsanslag, högst, 12,500 kronor. För upprätthållande av föreningens verksamhet under kalenderåret 1923 är i riksstaten för budgetåret 1923—1924 uppfört ett extra anslag av 12,000 kronor.

[78.]

(Statsrådsprotokollet sid. 160—162).

Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen gjorda beräkningen av statsbidraget till föreningen hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till understöd åt Sveriges pomologiska förening för dess verksamhet under kalenderåret 1924 anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra anslag av 8,000 kronor.

18:o) Till åtgärder för främjande av linodling och linberedning har riksdagen å extra stat för ett vart av åren 1920—1922 anvisat ett reservationsanslag av 16,000 kronor, varav 10,000 kronor avsetts för linodling

*Befrämjande
av linodling.*

[79.]

och 6,000 kronor för linberedning. För tiden därefter har, bland annat på grund av förefintliga reservationer, nytt anslag anvisats allenast för budgetåret 1923—1924 med 5,500 kronor.

Den del av anslaget, som är avsedd för linodling, användes till statsbidrag åt hushållningssällskap. Enligt kungörelse i ämnet den 22 december 1919 (nr 784) med däri genom kungörelsen den 8 december 1922 (nr 569) gjord ändring utgår statsbidrag till premiering av linodling, fröodling eller utsädesfrö, anskaffande och utdelande av utsädesfrö till mindre jordbrukare, åtgärder för uppköp, rensning och spridning av utsädesfrö eller för försök, undersökningar eller upplysningsverksamhet, avseende att främja en rationell linodling.

Den för linberedning avsedda delen av anslaget har använts till anställande under kommerskollegium av en statens instruktör för linberedning.

Departementschefen har i fråga om anslagsbehovet för kalenderåret 1924 till åtgärder för främjande av linodling framhållit, att med hänsyn till nödvändigheten att iakttaga strängaste sparsamhet statens understödjande verksamhet bör så inskränkas, att förefintlig behållning å anslaget till belopp av 6,000 kronor förslår för ändamålet.

Beträffande behovet av fortsatt anställande av en linberedningsinstruktör har departementschefen erinrat att, jämlikt av Kungl. Maj:t den 22 december 1919 rörande nämnde instruktörs verksamhet fastställda grunder, denne har till huvuduppgift dels att, i samband med utförande av eget arbete, åskådliggöra, huru linet lämpligen bör beredas, ävensom tillhandagå med råd i avseende å bedömandet av lin och dess behov av mer eller mindre grad av bearbetning samt i övriga till beredningsarbetet hörande frågor, dels ock att företaga resor inom landet för att utröna linberedningens ståndpunkt. Av vad kommerskollegium i ärendet anfört syntes departementschefen framgå, att den rådgivande och upplysande verksamhet, linberedningsinstruktören sålunda utövat, varit av rätt betydande omfattning och mötts av ganska stort intresse. Det torde dock enligt hans mening icke kunna förnekas, att en dylik verksamhet numera, sedan kristidens brist på lin upphört, förlorat i betydelse och att ett inställande därav icke skulle medföra någon kännbarare olägenhet.

I anledning härav och i betraktande jämväl av sparsamhetsskäl funne sig departementschefen böra tillstyrka, att — såsom kommerskollegium ock ifrågasatt — förevarande befattning indroges från och med utgången av nu löpande budgetår.

I överensstämmelse med departementschefens ovan återgivna uppfattning har något anslag för linberedning ej längre ansetts böra ifrågakomma och för främjande av linodling har på grund av förefintlig reservation å tidigare för ändamålet anvisade anslag nytt anslag för budgetåret 1924—1925 icke ansetts erforderligt.

Detta har utskottet härigenom velat för riksdagen

omförmäla.

19:o) Enligt anmälan i punkt 82 har, på grund av beräknad reservation å tidigare anslag för ändamålet, någon medelsanvisning för 1924 till berberisbuskens utrotande icke ansetts erforderlig, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

Berberis-
buskens ut-
rotande.
[82.]

omförmäla.

20:o) Under punkt 87 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till understöd åt föreningar för jordbrukskredit anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra förslagsanslag av 30,000 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 199—201.)

Understöd åt
föreningar
för jordbruks-
kredit.

(extra anslag.)

[87.]

Till understöd åt föreningar för jordbrukskredit har riksdagen från och med 1916 anvisat förslagsanslag å extra stat. De sålunda anvisade beloppen hava utgjort för 1916 10,000 kronor, för 1917 20,000 kronor, för 1918 30,000 kronor, för vart och ett av åren 1919—1922 35,000 kronor, för första halvåret 1923 17,500 samt för budgetåret 1923—1924 35,000 kronor.

Bestämmelser angående dylika understöd äro meddelade i kungörelsen den 18 juni 1915 (nr 234) med däri genom kungörelserna den 11 juli 1918 (nr 592) och den 30 april 1920 (nr 172) gjorda ändringar. (Se jämväl kungörelserna nr 235—237 år 1915 samt 595—597 år 1918).

Till följd av genom dyrtiden stegrade kostnader visade sig de till sagda centralkassor utgående statsbidragen till förvaltningskostnader otillräckliga. I anledning härav har riksdagen, med bifall till av Kungl. Maj:t i ämnet gjorda framställningar, medgivit, att till envar av kassorna finge under ett vart av åren 1921, 1922 och 1923 av de å extra stat anvisade förslagsanslagen till understöd åt föreningar för jordbrukskredit utbetalas, utöver det statsbidrag för förvaltningskostnader, som jämlikt gällande bestämmelser tillkomme föreningen, ett tillfälligt statsbidrag å för 1921 lika stort och för övriga år hälften så stort belopp.

Rörande anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål för instundande budgetår har departementschefen anført följande:

»Ehuru de skäl, som legat till grund för lämnande av tilläggsbidrag till centralkassorna för jordbrukskredit under senare år, fortfarande äro i stort sett gällande, finner jag mig, med hänsyn till det statsfinansiella läget och den starka sparsamhet, som detta påkallar å olika områden, förhindrad att förorda lämnande av ifrågavarande extra bidrag för budgetåret 1924—1925. Jag vill erinra, att det extra bidrag, som förut lämnats, angivits såsom tillfälligt och att jämväl det författningenslignat utgående statsbidraget åtnjutes allenast under viss begränsad tid, vadan

centralkassorna icke torde hava anledning att i nämnvärdare mån bygga sina utgiftskalkyler på statens bidrag. — — —

De statsbidrag, som enligt gällande bestämmelser skola utgå till nu i verksamhet varande centralkassor, utgöra 10,000 kronor. En approximativ beräkning av statsbidragen till jordbrukskassorna giver vid handen, att högst 20,000 kronor skulle åtgå därtill. Ett anslag av 30,000 kronor torde alltså vara tillräckligt för fyllande av medelsbehovet för nästa budgetår.»

Utskottet.

Framställningen föranleder icke någon utskottets erinran, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må till understöd åt föreningar för jordbrukskredit anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra förslagsanslag av 30,000 kronor.

*Premielån till
egnahems-
låntagare.*

(extra anslag.)

[96.]

21:o) Under punkt 96 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för utlämnande av premielån till egnahemslåntagare för nyodlings- och nybyggnadsarbeten för budgetåret 1924—1925 anvisa ett extra reservationsanslag av 800,000 kronor, därav för 1924 må användas högst 150,000 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 227 och 228.)

Motion.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehäft en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion nr 204 i andra kammaren av herr *Öberg*, vari hemställts, att det av Kungl. Maj:t för budgetåret 1924—1925 under nionde huvudtiteln punkt 96 äskade anslag till premielån måtte höjas med 350,000 kronor, från 800,000 kronor till 1,150,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t utfärda de bestämmelser, som bliva erforderliga.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionen.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition den 10 mars 1923, nr 144, gjorda framställning anvisade fjolårets riksdag för budgetåret 1923—1924 ett extra reservationsanslag av 800,000 kronor för utlämnande under 1923 och 1924 av premielån till egnahemslåntagare för nyodlings- och nybyggnadsarbeten, av vilket belopp för 1923 finge användas högst 320,000 kronor.

Bestämmelser rörande anslagets användning hava meddelats i kungörelsen den 25 maj 1923 (nr 128) angående premielån till egnahemslåntagare för nyodlings- och nybyggnadsarbeten. Däri stadgas, bland annat, följande. På ansökan hos Kungl. Maj:t kunna förmedlare av statens egnahemslån för jordbrukslägenheter för ett år i sänder erhålla statsanslag mot viss redovisningsskyldighet för att därav utlämna premielån åt personer, som genom läneförmedlaren tilldelas egnahemslån antingen

för bildande genom nyodling och nybyggnad av helt och hållet nytt jordbruk eller ock för förbättrande eller utvidgande i avsevärd mån genom nyodlings-, byggnads- eller grundförbättringsarbeten av i samband med egnahemslånet förvärvad jordbrukslägenhet. Premielån få ej utgå med högre belopp än som motsvarar halva den beräknade arbetskostnaden för de odlings- och byggnadsföretag, som befinnas bära understödjas, och må i intet fall överstiga 1,500 kronor. Då arbetena befinnas vara inom viss tid vederbörligen utförda, anses utbekommet premielån guld.

På sätt framgår av ovanstående kan premielån, varom i Kungl. Maj:ts förevarande framställning är fråga, enligt gällande bestämmelser, endast tilldelas personer, som erhålla egnahemslån antingen för bildande genom nyodling och nybyggnad av helt och hållet nytt jordbruk eller ock för förbättrande eller utvidgande i avsevärd mån genom nyodlings-, byggnads- eller grundförbättringsarbeten av i samband med egnahemslånet förvärvad jordbrukslägenhet. Premielånen hava med andra ord endast avseende å jordbrukslägenheter. Det av Kungl. Maj:t i överensstämmelse med egnahemsinspektörens förslag upptagna beloppet är ock beräknat med hänsyn härtill.

Utskottet.

Under framhållande, att det enligt motionärens mening vore ett rättvist krav, att premielån av ifrågavarande art gjordes tillgängliga jämväl för personer, som arbetade på tillkomsten av bostadslägenheter, föreslår motionären en förhöjning i det av Kungl. Maj:t äskade beloppet med 350,000 kronor.

Utskottet anser icke tillrädligt att medgiva någon utvidgning på sätt i motionen föreslås av rätten att erhålla premielån, allraminst som gällande bestämmelser på området ännu icke varit i kraft fullt ett år. Det vill för övrigt förefalla utskottet, som, med hänsyn till de med anläggning av en jordbrukslägenhet förenade väsentligt större svårigheterna, goda skäl tala för att fortfarande förbehålla skapare av sådana lägenheter förmånen av att kunna erhålla ifrågavarande premielån.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å den i ämnet väckta motionen II: 204, för utlämnande av premielån till egnahemslåntagare för nyodlings- och nybyggnadsarbeten för budgetåret 1924—1925 anvisa ett extra reservationsanslag av 800,000 kronor, därav för 1924 må användas högst 150,000 kronor.

Statens lokala
fiskeriadmini-
stration.

(ordinarie
anslag.)

22:o) I förslaget till riksstat för budgetåret 1924—1925 har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln upptagit ordinarie förslagsanslaget till statens lokala fiskeriadministration med oförändrat belopp, 73,500 kronor. Utskottet hemställer,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1924—1925 uppföra ordinarie förslagsanslaget till statens lokala fiskeriadministration med 73,500 kronor.

Fiskets be-
främjande i
de särskilda
orterna.

(ordinarie
anslag.)

[98.]

23:o) Under punkt 98 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att minska ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna, nu 99,000 kronor, med 20,500 kronor, till 78,500 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 230—233.)

Under ordinarie anslagstiteln statens fiskeriadministration har intill 1923 ingått, förutom det under nästföregående punkt omförmälda anslaget till statens fiskeriadministration, jämväl ett belopp av 105,000 kronor till fiskeriadministrationen och fiskets befrämjande i de särskilda orterna samt 40,700 kronor till Kungl. Maj:ts disposition. Vid 1922 års riksdag (se IX H. T. p. 115) beslöts, att nämnda båda anslagsbelopp skulle upptagas såsom särskilda ordinarie reservationsanslag, det ena för fiskets befrämjande i de särskilda orterna med bibehållet belopp av 105,000 kronor och det andra till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen med 40,400 kronor.

Som statsbidrag för kalenderåret 1923 icke behövde utbetalas under första halvåret, upptogs anslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna i riksstaten för samma halvår utan angivet belopp. För innevarande budgetår är anslaget uppfört med ett till 99,000 kronor nedsatt belopp.

Enligt riksdagens beslut äger Kungl. Maj:t att på de villkor, Kungl. Maj:t kunde finna gott föreskriva, av anslaget i fråga anvisa 24,000 kronor till insamlande av primäruppgifter för fiskeristatistik. Vidare är stadgat, bland annat, att av återstoden av anslaget 5,000 kronor må användas till studieresor för fiskare, fiskeriarbetare och länsfiskeritjänstemän och 5,000 kronor till premiering av välskötta dammushållningar och insjöfisken på sötvattensfiskets område ävensom av fiskberedning på saltsjöfiskets område.

Departementschefen har ansett sig böra tillstyrka, att statens bidrag till kostnader för insamlandet av primäruppgifter för fiskeristatistik begränsas att omfatta allenast saltsjöfisket, vid vilket förhållande den del av förevarande anslag, som är avsedd för dylik statistik, föreslagits böra nedsättas till 13,000 kronor. Härjämte har departementschefen funnit de till studieresor och till premieringar avsedda beloppen kunna minskas till respektive 2,500 kronor och 1,000 kronor samt övriga utgifter från anslaget med 3,000 kronor eller till 62,000 kronor. Anslagsbehovet skulle med sålunda

förordade reduceringar uppgå till (13,000 + 2,500 + 1,000 + 62,000 =) 78,500 kronor.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna, nu 99,000 kronor, med 20,500 kronor, till 78,500 kronor.

24:o) Under punkt 99 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att minska ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen, nu 46,400 kronor, med 16,400 kronor, till 30,000 kronor.

Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen.

(ordinarie anslag.)
[99.]

Med hänsyn till beräknad reservation å anslaget och da utgifterna från anslaget under det kommande budgetåret torde kunna, med iakttagande av erforderlig sparsamhet ej oväsentligt nedbringas, har departementschefen ansett anslaget kunna begränsas till 30,000 kronor.

Utskottet.

I anslutning härtill hemställer utskottet,

att riksdagen må minska ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen, nu 46,400 kronor, med 16,400 kronor till 30,000 kronor.

25:o) Med tillstyrkan av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkt 100 föreslagit, hemställer utskottet,

Undervisningskurser i navigation för bohuslänska fiskare.

(extra anslag.)
[100.]

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår såsom bidrag till anordnande av undervisningskurser och hållande av föredrag i navigation m. m. för bohuslänska fiskare, under förutsättning att av Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap eller landsting eller eljest för ändamålet tillskjutas minst 2,000 kronor, anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag 1,550 kronor.

26:o) Under punkt 101 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till understöd åt södra Sveriges fiskeriförening anvisa för budgetåret 1924—1925 såsom extra anslag dels såsom bidrag till föreningens upplysningsverksamhet 9,000 kronor, dels ock såsom bidrag till föreningens fiskeribiologiska undersöknings-, försöks- och fiskodlingsverksamhet 18,000 kronor, eller tillhoppa 27,000 kronor.

Södra Sveriges fiskeriförening.

(extra anslag.)
[101.]

Till understöd åt södra Sveriges fiskeriförening för dess fortlöpande verksamhet har riksdagen för varje år från och med 1908 anvisat särskilt anslag. Efter att senast för 1917 hava uppgått till 18,500 kronor, har anslaget ökats, så att detsamma för vardera av åren 1921 och 1922 uppgick till 37,000 kronor, däraf 13,500 kronor till föreningens upplysningsverksamhet och 23,500 kronor till föreningens fiskeribiologiska undersöknings- och fiskodlingsverksamhet. För budgetåret 1923—1924 har anvisats dels såsom bidrag till föreningens upplysningsverksamhet 10,000 kronor, dels ock såsom bidrag till föreningens fiskeribiologiska undersöknings-, försöks- och fiskodlingsverksamhet 25,700 kronor eller tillhopa 35,700 kronor. (Statsrådsprotokollet sid. 234—237.)

Utskottet.

Då departementschefens anslagsberäkning icke ger utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må till understöd åt södra Sveriges fiskeriförening anvisa för budgetåret 1924—1925 såsom extra anslag

dels såsom bidrag till föreningens upplysningsverksamhet 9,000 kronor,

dels ock såsom bidrag till föreningens fiskeribiologiska undersöknings-, försöks- och fiskodlingsverksamhet 18,000 kronor, eller tillhopa 27,000 kronor.

Hydrografisk-biologiska kommissionen, vissa havs-hydrografiska mätningar samt andel i kostnad för internationell centralanstalt. 27:o) Under punkt 102 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för budgetåret 1924—1925 anvisa dels till omkostnader för de av svenska hydrografisk-biologiska kommissionen bedrivna undersökningarna av de Sverige omgivande haven ett extra reservationsanslag av 29,000 kronor, dels ock till omkostnader för vissa av kommissionen från nautisk-meteorologiska byrån övertagna havshydrografiska mätningar m. m. ett extra reservationsanslag av 7,000 kronor.

(extra anslag.) (Statsrådsprotokollet sid. 237—240.)

[102.]

För utförande av hydrografisk-biologiska undersökningar av de Sverige omgivande haven har riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag från och med 1901 anvisat medel å extra stat. De senare åren hava för ändamålet anvisats tre särskilda reservationsanslag nämligen dels till omkostnader för de av svenska hydrografisk-biologiska kommissionen bedrivna undersökningarna, dels till omkostnader för vissa av kommissionen från nautisk-meteorologiska byrån övertagna observationsarbeten, dels ock till täckande av Sveriges andel i kostnaderna för en internationell hydrografisk-biologisk centralanstalt med laboratorium.

Anslaget för kommissionens egna arbeten är i riksstaten för budgetåret 1923—1924 uppfört såsom extra reservationsanslag med 32,000 kronor.

Anslaget till de från nautisk-meteorologiska byrån övertagna arbetena

— vilka bestå i vissa havshydrografiska mätningar m. m. eller s. k. fyrskeppsobservationer — är för innevarande budgetår 8,000 kronor.

Sveriges andel i kostnaderna för en internationell hydrografisk-biologisk centralanstalt med laboratorium utgör 10,000 kronor årligen. Anslag för ändamålet till nämnda belopp har sista gången upptagits i riksstaten för innevarande budgetår, avseende tiden 22 juli 1923—21 juli 1924.

Beträffande anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1924—1925 har departementschefen, vad först angår anslaget till kommissionens egna arbeten, ansett utgifterna härför med numera inträdd prisåtergång kunna begränsas till det belopp av 29,000 kronor, vartill desamma beräknades före den 1921 vidtagna, av prisökningen föranledda anslagsförhöjningen.

Jämväl kostnaderna för de s. k. fyrskeppsobservationerna har departementschefen ansett böra kunna något nedbringas, och ansett ett anslagsbelopp av 7,000 kronor böra vara för ändamålet tillräckligt.

Något nytt anslag till bestridande av Sveriges andel i kostnaderna för oförmälda centralanstalt erfordrades på grund av förefintlig reservation icke.

Utskottet finner intet vara att erinra mot framställningen och hemställer därför,

Utskottet.

att riksdagen må för budgetåret 1924—1925 anvisa
dels till omkostnader för de av svenska hydrografisk-biologiska kommissionen bedrivna undersökningarna av de Sverige omgivande haven ett extra reservationsanslag av 29,000 kronor,

dels ock till omkostnader för vissa av kommissionen från nautisk-meteorologiska byrån övertagna havshydrografiska mätningar m. m. ett extra reservationsanslag av 7,000 kronor.

28:o) Under punkt 103 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till ombyggnad samt underhålls- och driftkostnad för fartyget Skagerak anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 107,000 kronor. (Statsrådsprotokollet sid. 240—246).

*Fartyget
Skagerak.*

(extra anslag.)

[103.]

För hydrografisk-biologiska undersökningar av de Sverige omgivande haven samt för tillsyn och bevakning vid Sveriges havsfisken har fartyget Skagerak sedan 1905 varit i verksamhet. Riksdagen har för varje år beviljat anslag till underhålls- och driftkostnad för nämnda fartyg. Anslaget, som för 1922 utgick med 150,000 kronor och för första halvåret 1923 med 15,000 kronor — varvid räknades med en reservation å 42,000 kronor vid 1923 års ingång —, är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört såsom extra reservationsanslag med 94,000 kronor.

Seglationstiden för fartyget beräknades vid anslagsäskandet för budgetåret 1923—1924 för, i likhet med för 1922, en expeditionstid av 10 månader, varav 5 månader till sillrekognosceringar. Övriga 5 månader skulle användas för de ändamål i de internationella havsundersökningarnas tjänst, för vilka fartyget ursprungligen avsetts, samt för andra vetenskapliga och praktiska undersökningar ävensom tillsyn och bevakning vid Sveriges havsfisken under sommarmånaderna.

Utskottet.

Förevarande framställning avser beredande av anslag dels till fartygets underhålls- och driftkostnader för tiden 1 juli 1924—30 juni 1925, dels ock till ombyggnad av fartyget.

Medelsbehovet för förstnämnda ändamål har, under förutsättning av ombyggnad av fartyget och — såsom hittills — en seglationstid av 10 månader, av departementschefen beräknats till 75,000 kronor mot 94,000 kronor för tiden 1 juli 1923—30 juni 1924. Med hänsyn till en till 10,000 kronor beräknad reservation å tidigare anslag för ändamålet har anslagsäskandet i denna del begränsats till 65,000 kronor.

Mot framställningen i nu berörda hänseende har utskottet intet att erinra.

För ombyggnad av fartyget beräknas i anslagsäskandet 42,000 kronor. Ehuru det statsfinansiella läget manar till sparsamhet i varje avseende, tvekar utskottet dock icke att förorda bifall till framställningen även i denna del, då utskottet av den i ärendet förebragta utredningen blivit övertygat om det oavvisliga behovet av ombyggnad. Utskottet tillåter sig erinra om, att därest icke förslaget om ombyggnad bifalles, det för underhålls- och driftkostnad beräknade beloppet torde i icke oväsentlig grad behöva höjas, då fartyget under sådan förutsättning måste undergå omfattande reparationer.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må till ombyggnad samt underhålls- och driftkostnad för fartyget Skagerak anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 107,000 kronor.

Fartyget Eystrasalt.
(extra anslag.)
[104.] 29:o) Under punkt 104 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till underhålls- och driftkostnad för fartyget Eystrasalt anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 12,100 kronor.

Till underhålls- och driftkostnad för fiskeriadминистраtionens fartyg Eystrasalt har riksdagen anvisat anslag från och med 1909. För 1922 har för ändamålet anvisats ett belopp av 20,000 kronor, för första halvåret 1923 — med hänsyn till förefintlig reservation å 3,600 kronor — 5,000 kronor och för budgetåret 1923—1924 13,400 kronor, varvid dock förutsattes en reservation till den 1 juli 1923 av 2,200 kronor.

Fartyget har ansetts böra under tiden 1 juli 1924—30 juni 1925 liksom förut hållas i gång under en tid av sex månader.

Utskottet.

Anslaget har med hänsyn till beräknad reservation å 2,400 kronor kunnat för budgetåret 1924—1925 begränsas till i framställningen angivet belopp av 12,100 kronor.

Anslagsberäkningen föranleder icke någon utskottets erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till underhålls- och driftkostnad för fartyget Eyrstrasalt anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 12,100 kronor.

30:o) Under punkt 105 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för stationerande under vintermånaderna 1924—1925 av ett armerat ångfartyg vid rikets kuster för åstadkommande av ordning och skydd vid fiskets bedrivande anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 22,000 kronor.

Ett armerat ångfartygs stationerande vid rikets kuster.

(extra anslag.)

[105.]

Under en följd av år har, med vissa uppehåll, särskilt under krigsåren, ett armerat ångfartyg varit under vintrarna stationerat vid västkusten för upprätthållande av ordning under pågående vintersillfiske och för att på olika sätt bistå fiskarena. Kostnaderna för kol och olja under dylika expeditioner ävensom för fartygets ut- och avrustning hava bestritts från för ändamålet under nionde huvudtiteln särskilt anvisade anslag. Senast har riksdagen för stationerande under tre av vintermånaderna 1923—1924 av ett dylikt fartyg vid rikets kuster anvisat för budgetåret 1923—1924 ett extra reservationsanslag av 29,300 kronor.

Expeditionstiden har för vintern 1924—1925 ansetts böra i likhet med föregående år beräknas till tre månader. Det erforderliga anslaget har med hänsyn till beräknad reservation beräknats till i framställningen upptaget belopp.

Utskottet.

Då anslagsberäkningen icke givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må för stationerande under vintermånaderna 1924—1925 av ett armerat ångfartyg vid rikets kuster för åstadkommande av ordning och skydd vid fiskets bedrivande anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 22,000 kronor.

31:o) Med tillstyrkan av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkt 118 föreslagit hemställer utskottet,

Skogsvårdens befrämjande.

(extra anslag.)

[118.]

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår till skogsvårdens befrämjande för att av Kungl. Maj:t

i mån av förefallande behov för kalenderåret 1924 fördelas mellan vederbörande skogsvårdsstyrelser anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 150,000 kronor.

Stockholm den 18 februari 1924.

På jordbruksutskottets vägnar:

O. NILSSON.

Vid dessa ärendens slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hellström, Persson, Nils, Boberg, Elisson, Eriksson* i Ljusdal, greve *Wachtmeister* och *Andersson, K. A.*, samt

från andra kammaren: herrar *Nilsson* i Tånga, *Johansson* i Uppmälby, *Sjöblom*, frih. *Hermelin, Uddenberg* i Karlskoga, *Andersson* i Grimbo, frih. *Silfverschiöld* och *Carlström* i Helgagård.

Reservationer:

under punkt 1 (prisbelöningar av hästar) av herrar friherre *Hermelin, Elisson, Andersson* i Grimbo och friherre *Silfverschiöld*, som ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte i riksstaten för budgetåret 1924—1925 uppföra ordinarie reservationsanslaget till understödjande av prisbelöningar av hästar och därav härflytande kostnader med oförändrat belopp 100,000 kronor.

under punkt 3 (nötboskapsaveln) av herrar *Andersson, K. A.*, friherre *Hermelin, Elisson* och *Andersson* i Grimbo, som ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte höja ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln, nu 205,000 kronor, med 60,000 kronor till 265,000 kronor.

under punkt 4 (kontrollföreningsverksamhet) av herr *Andersson, K. A.*, som ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte till understöd åt kontrollföreningsverksamhet anvisa för budgetåret 1924—1925 ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.